

cials) y el futuro que le aguarda a esta fórmula. Según se desprende del texto, el autor parece indicar que el corporativismo dará paso a nuevas formas de representación de intereses colectivos a través de movimientos ciudadanos.

El riesgo de los libros-río es que intentan dar cuenta de diferentes perspectivas y abordar el problema de las relaciones industriales desde una postura omnicomprendensiva. Ello conduce a obviar algunas de las polémicas que recorren la sociología del trabajo desde hace algunos años. Este es el caso del debate sobre el proceso del trabajo (ya antiguo) y sus derivaciones actuales acerca del consentimiento, el conflicto y la cooperación. Este debate se puede ejemplificar en la polémica que mantiene desde hace unos años Paul Edwards con Michael Burawoy. Así sucede también con todo el debate acerca de las cualificaciones y cómo éstas se ven afectadas por un creciente recurso a la flexibilidad. Quizá estas cuestiones han dejado de tener sentido en una sociedad postmoderna.

XAVIER COLLER

F. ANDRÉS ORIZO, A. SÁNCHEZ FERNÁNDEZ,
El sistema de valors dels catalans,
Barcelona, ICEM, 1991.

La mayoría de les grans enquestes realitzades dins d'un àmbit territorial de gran abast, a nivell de comunitats autònomes, a nivell de l'estat o a nivell europeu, tractem sobretot de variables objectives i fan referència a temes molt concrets, que van desde de la situació laboral, l'educació, el consum, i fins i tot el temps lliure. El llibre que aquí presentem tracta d'omplir un buit pel que fa a grans enquestes, ja que la temàtica que s'hi exposa fa referència als comportaments que poden estar lligats als valors i a les representacions col·lectives.

Aquest llibre parteix d'una iniciativa promoguda per primera vegada al començament dels anys vuitanta per l'EVSSG (European Value System Study Group Foundation) i tenia com a objectiu bàsic iniciar un coneixement sobre quins eren els valors dels europeus. L'Institut Català d'Estudis Mediterranis va ser l'encarregat de realitzar l'enquesta de valors europea a Catalunya i és d'aquí d'on sorgeix el contingut d'aquest treball.

Un dels avantatges que representa aquest estudi és la comparabilitat de les dades tant a nivell de Catalunya respecte a l'Estat espanyol com a nivell europeu, cosa poc habitual en aquest tipus de recerques. D'altra banda ens oferix una informació bàsica sobre el que configura tot un seguit de valors tant de manifest com latents en les actuals societats europees.

Francisco Andrés Orizo i Alejandro Sánchez Fernández en aquest llibre fan un recorregut per una sèrie de blocs temàtics: Relacions amb un mateix i amb els altres; objectius socials i vitals; la família; l'ètica i la moral; el factor religiós; moviments socials i institucions; valors polítics; treball; les ideologies socials: economia, govern i desigualtats. Al llarg d'aquests blocs fan una descripció d'allò més característic dels resultats de l'enquesta per a aquests àmbits i, alhora, tractem de donar algun tipus d'explicació a través de la interpretació i l'anàlisi de taules de contingència. Aquestes estan formades per creuaments de les variables corresponents a cadascun, dels àmbits per a una sèrie de variables bàsiques: edat, volum de població; identificació subjectiva de classe; ocupació de la població; ocupació del cap de família; ingressos; estat civil; lloc de naixement i de residència; lloc de naixement dels pares; importància de Déu en la pròpia vida; escala esquerra-dreta; potencial de mobilitat política; força de personalitat; tipus de valor, identitat nacional.

Els autors apunten una definició de Catalunya orientada cap al treball i els valors econòmics, en la qual la dona treballadora té el seu paper i en la qual la família segueix sent un pilar fonamental. La societat catalana és la més laica i secularitzada de les societats espanyoles, caracteritzada per una concentració en ella mateixa i en la propietat privada, amb uns trets forts en personalitat, que es manifesten amb més força en els espais socials privats i que són més febles en els públics.

Cal dir que a causa del gran nombre de variables que aquest treball té en compte no s'arriba a profunditzar en l'estudi d'aquestes, malgrat que alguns cops es tracta d'elaborar un discurs més teòric però que queden en una simple descripció de les dades. No obstant, l'existència de nombroses taules permet el lector d'extreure les seves pròpies conclusions.

Podríem concloure que és una bona base que cal tenir en compte en posteriors estudis que es proposin aprofundir en el camp dels valors i de les representacions que els catalans tenen de la seva pròpia realitat.

VICENT BORRÀS I CATALÀ